

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

558

Vragen van de leden **Dobbe** en **Van Nispen** (beiden SP) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Asiel en Migratie over *het bericht «Kabinet stuurt vrouwen terug naar Taliban in Afghanistan»* (ingezonden 3 november 2025).

Antwoord van Minister **Van Weel** (Asiel en Migratie), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 3 december 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2025–2026, nr. 467.

Vraag 1

Op welke manier zet u zich in tegen de schendingen van vrouwenrechten door de Taliban?

Antwoord 1

Nederland zet in internationaal verband en multilaterale fora in op het waarborgen van mensenrechten in Afghanistan. Nederland heeft in EU- en VN-verband verklaringen afgegeven die oproepen tot eerbiediging van mensenrechten van de Afghaanse bevolking, met bijzondere aandacht voor rechten van vrouwen en meisjes. In de sporadische, operationele contacten die Nederland onderhoudt met de de-facto autoriteiten in Kabul worden de schendingen van de rechten van vrouwen en meisjes structureel opgebracht. Daarnaast heeft Nederland in de Mensenrechtenraad zowel de oprichting van een onderzoeksmechanisme voor het tegengaan van straffeloosheid van mensenrechtenschendingen in Afghanistan, als de verlenging van het mandaat van de Special Rapporteur voor Afghanistan gesteund. Nederland heeft ook, zoals bekend, in september 2024 Afghanistan aansprakelijk gesteld voor het schenden van het Vrouwenverdrag (CEDAW), samen met Duitsland, Canada en Australië.

Nederland draagt via verschillende kanalen bij aan de humanitaire hulpverlening en basisnoden in Afghanistan. Nederland ondersteunt de lediging van basisnoden o.a. via het Afghanistan Resilience Trust Fund (ARTF) van de Wereldbank en via het mensenrechtenfonds voor mensenrechten in Afghanistan, met bijzondere aandacht voor Afghaanse vrouwen en journalisten.

Vraag 2

Bent u nog steeds bezig met het zetten van juridische stappen tegen Afghanistan vanwege grove schendingen van de rechten van vrouwen? Wat is de stand van zaken van deze inzet?

Antwoord 2

Zoals hierboven aangegeven heeft Nederland, samen met Australië, Canada en Duitsland, Afghanistan aansprakelijk gesteld voor grove en systematische schendingen van het Vrouwenverdrag. Als eerste noodzakelijke stap bij een dergelijke aansprakelijkstelling is Afghanistan uitgenodigd om in onderhandeling te treden. Momenteel is Nederland, samen met Australië, Canada en Duitsland, bezig met de organisatie van deze onderhandelingen. Over dit proces kan het kabinet, in het belang van de aansprakelijkstelling, geen verdere uitspraken doen.

Vraag 3

Staat u nog steeds achter de uitspraak die het kabinet vorig jaar heeft gedaan bij het indienen van de klacht, dat de situatie van Afghaanse vrouwen en meisjes «hartverscheurend» is? Kunt u dit toelichten?

Antwoord 3

Ja. Afghaanse vrouwen en meisjes moeten aanspraak kunnen maken op de rechten die zij hebben en alle schendingen door Afghanistan van de verplichtingen onder het Vrouwenverdrag moeten stoppen. Sinds de machtsovername door de Taliban in 2021 is de situatie voor vrouwen en meisjes in Afghanistan zeer moeilijk. Wetten zoals de «deugdwet» beperken het leven van vrouwen en meisjes in Afghanistan nog verder.

Vraag 4

Bent u bekend met de vaststelling van VN-Vluchtelingenorganisatie UNHCR van afgelopen september dat Afghaanse vrouwen worden beperkt in hun recht om een adequate levenstandaard te bereiken, hun recht op bewegingsvrijheid en hun recht op vrijheid van meningsuiting? Is er voor u een reden om deze vaststelling in twijfel te trekken? Kunt u dit toelichten?

Antwoord 4

Ja, ik ben hiermee bekend. Er is geen reden deze vaststelling in twijfel te trekken. Ook uit het laatste ambtsbericht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken over Afghanistan komt naar voren dat de positie van vrouwen en meisjes onder het bewind van de Taliban ernstig onder druk staat. In het landgebonden asielbeleid voor Afghanistan wordt hier dan ook rekening mee gehouden.

Vraag 5

Klopt het dat de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) vrouwen afwijst en terugstuurt, of wil terugsturen naar Afghanistan? Van hoeveel Afghaanse vrouwen is sinds 2021 de aanvraag afgewezen en met welke reden is dat gebeurd?¹

Antwoord 5

In de Kamerbrief van de toenmalige Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 23 januari 2024² is uw Kamer geïnformeerd over het geldende landgebonden asielbeleid voor Afghanistan. Daarin is destijds aangegeven dat uit het ambtsbericht blijkt dat de positie van vrouwen en meisjes na de machtsovername erg is verslechterd. Door de Taliban is een groot aantal maatregelen genomen dat de bewegingsvrijheid van vrouwen en meisjes in het normale maatschappelijke verkeer zeer inperkt. Op grond van de beperkende maatregelen, bovenop de reeds langer bestaande leefregels en de andere risico's die vrouwen en meisjes in Afghanistan lopen, kunnen vrouwen en meisjes bij terugkeer dermate ernstig in hun mogelijkheden tot ontplooiing en sociale en maatschappelijke deelname worden beperkt dat zij in aanmerking kunnen komen voor bescherming. Of deze maatregelen en leefregels dermate ingrijpend zijn dat gesproken moet worden van vervolging zal per individu moeten worden beoordeeld.

Niet elke beperking in het leven is reden om vervolging aan te nemen. Uit bovenstaande volgt dat bij de individuele beoordeling van asielaanvragen van Afghaanse vrouwen bijzondere aandacht is voor hun zeer kwetsbare

¹ Trouw, 27 oktober 2025, (Kabinet stuurt vrouwen terug naar Taliban in Afghanistan | Trouw)

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 19 637, nr. 3198

positie en dat zeer snel geconcludeerd zal tot vluchtelingschap. Tegelijk volgt daaruit dat het in individuele gevallen evenwel mogelijk blijft dat de IND tot een afwijzing van het asielverzoek komt. Op korte termijn zal door het Ministerie van Buitenlandse Zaken een nieuwe ambtsbericht worden gepubliceerd.

De IND heeft sinds 2021 slechts in enkele gevallen de asielaanvraag van een Afghaanse vrouw afgewezen omdat geconcludeerd werd dat, gelet op de individuele aspecten van de betreffende zaak, om inhoudelijke gronden er geen noodzaak was tot asielbescherming. Afwijzingen op niet-inhoudelijke gronden, zoals op grond reeds verleende bescherming in een andere EU lidstaat of op grond van de Dublinverordening zijn hierbij buiten beschouwing gelaten.

Vraag 6 t/m 9

Klopt het dat een van de criteria om Afghaanse vrouwen terug te sturen is dat ze zich «niet-westers kleden» of vooral «huishoudelijke dingen» doen? Wat betekent «niet-westers kleden» volgens de IND? Is er een lijst met kledingstukken waaraan dat wordt getoetst? Mogen we die lijst ontvangen? Wat is het oordeel van de IND en van u over vrouwen die «huishoudelijke dingen» doen? Wat is het oordeel van de IND en van u over mannen die «huishoudelijke dingen» doen? Vindt u het «doen van huishoudelijke dingen» of de kleding die een vrouw draagt daadwerkelijk indicatoren dat vrouwen veilig kunnen leven in een voor vrouwen onveilig regime waar hun rechten en veiligheid ernstig worden overschreden?

Antwoord 6 t/m 9

In de vreemdelingendecret (paragraaf C7.2) is opgenomen dat een Afghaanse vrouw in aanmerking kan komen voor bescherming op grond van vluchtelingschap als zij aannemelijk maakt dat zij zich niet kan conformeren aan de door de Taliban opgelegde normen en leefregels en dat ze door het niet naleven daarvan het risico loopt op vervolging. Met inachtneming van de uitspraak van het Europese Hof van Justitie betekent dit in de huidige beslispraktijk dat op basis van hetgeen een Afghaanse vrouw in de asielprocedure naar voren brengt wordt onderzocht of en, zo nodig, in welke mate zij stelt en aannemelijk maakt te zijn of zullen worden getroffen door de discriminerende maatregelen ten aanzien van vrouwen in Afghanistan. Als zij stelt en aannemelijk maakt door deze discriminerende maatregelen te zijn of te zullen worden getroffen, wordt in de regel een verblijfsvergunning verleend. In de praktijk is dat al snel het geval, maar dat betekent niet dat het individuele relaas er als het ware niet meer toe doet. Een Afghaanse vrouw zal tenminste naar voren moeten brengen en aannemelijk moeten maken dat zij vanwege de huidige discriminerende maatregelen niet naar Afghanistan kan en wil terugkeren.

Vraag 10, 11 en 12

Klopt het dat er een 79-jarige vrouw wordt teruggestuurd omdat ze zich volgens de IND kan aanpassen aan de leefregels van de Taliban? Welke waarde hecht u aan het oordeel van de rechtbank Den Haag die dit terugkeerbesluit eerder van tafel veegde? Welke leefregels worden hier specifiek bedoeld, waaraan deze vrouw zich zou kunnen aanpassen?

Antwoord 10, 11 en 12

Zoals uw Kamer bekend is ga ik niet in op individuele zaken. Zie verder het antwoord op de vragen 6 tot en met 9.

Vraag 13

Hoe toetst de IND de leefregels met betrekking tot het niet naar school mogen gaan als je meisje of vrouw bent, het geen of minder recht hebben op zorg als je vrouw of meisje bent, het niet alleen mogen reizen als je vrouw of meisje bent, het niet mogen sporten als je vrouw of meisje bent, het gestraft kunnen worden voor het overtreden van leefregels zonder vorm van proces als je vrouw of meisje bent?

Antwoord 13

Het kader waarbinnen de IND individuele asielaanvragen toetst is het landgebonden beleid, zoals dit door mij wordt vastgesteld. Zoals hierboven reeds vermeld, beoordeelt de IND hoe zeer de vrouw door de Taliban opgelegde normen en leefregels in haar mogelijkheden tot ontplooiing en sociale en maatschappelijke deelname wordt beperkt en welke impact dat zal hebben op haar. Dit blijft steeds een individuele beoordeling.

Vraag 14 en 16

Hoe geeft u opvolging aan de uitspraak van het Europees Hof van justitie van vorig jaar waarin werd geoordeeld dat de regels van de Taliban dermate mensonterend zijn dat vrouw-zijn een reden vormt voor vervolging? Bent u het eens dat uitvoering van het arrest van het Europees Hof betekent dat alle Afghaanse vrouwen die leven onder het Taliban regime erkend zouden moeten worden als vluchteling?

Antwoord 14 en 16

Het Europese Hof van Justitie heeft naar mijn mening geoordeeld dat het samenstel van discriminerende maatregelen ten aanzien van vrouwen in Afghanistan onder het begrip «daad van vervolging» valt wanneer deze maatregelen, door hun cumulatieve effect, afbreuk doen aan de eerbiediging van de menselijke waardigheid. In het geval een Afghaanse vrouw vanwege die discriminerende maatregelen om bescherming verzoekt, zijn lidstaten gezien de specifieke ernst en opeenstapeling van de discriminerende maatregelen van het Talibanregime, verplicht om in het kader van de individuele beoordeling andere elementen dan het geslacht en de nationaliteit in aanmerking te nemen, maar dit mag volgens het Hof wel. Het Hof plaatst het toekennen van vluchtelingschap zonder nadere beoordeling in het kader van een «gunstiger» regeling in de zin van artikel 3 van de Kwalificatierichtlijn. Uit de uitspraak van het Hof volgt daarom nog niet dat aan iedere Afghaanse vrouw, ongeacht de reden waarom zij bescherming verzoekt, een verblijfsvergunning asiel moet worden verleend. Juridisch gezien blijft een individuele beoordeling van elke asielaanvraag mogelijk.

Vraag 15

Op welke manier kan het te verantwoorden zijn dat de IND oordeelt dat vrouwen zich kunnen aanpassen aan een situatie waarbij vrouw-zijn een reden vormt voor vervolging en de veiligheid derhalve niet gegarandeerd kan worden?

Antwoord 15

Zie het antwoord op de vragen 6 t/m 9.

Vraag 17

Hoe verhoudt dit besluit van de IND zich tot het verdrag van Geneve, waarbij geen mens mag worden teruggestuurd naar een land waar hij of zij gevaar loopt?

Antwoord 17

Afwijzing van een asielverzoek is enkel aan de orde indien wordt geoordeeld dat van vervolging bij terugkeer geen sprake is. Van strijdigheid met het Verdrag van Genève is derhalve geen sprake. Afwijzende besluiten kunnen worden voorgelegd aan de rechter.

Vraag 18

Bent u bereid de terugkeerprocedures voor vrouwen naar Afghanistan te stoppen?

Antwoord 18

Indien er na de zorgvuldige beoordeling door de IND van de asielaanvraag onvoldoende gronden zijn om in aanmerking te komen voor bescherming dan zal de IND de aanvraag afwijzen. Binnen het stelsel van de vreemdelingenwet betekent dit vervolgens dat betrokkene in beginsel verplicht is Nederland te verlaten. Hierbij is het uitgangspunt dat betrokkene dit zelfstandig doet maar daarbij ook ondersteuning kan ontvangen van de Nederlandse overheid bij de terugkeer en herintegratie. Wanneer iemand niet

zelfstandig vertrekt dan kan worden over gegaan tot gedwongen terugkeer. Ik zie geen aanleiding van dit stelsel af te wijken waar het gaat om personen uit Afghanistan. Wel is het zo dat voor Afghanistan op dit moment geldt dat gedwongen terugkeer feitelijk niet mogelijk is. Daarnaast zal op korte termijn het nieuwe ambtsbericht over Afghanistan door het Ministerie van Buitenlandse Zaken worden gepubliceerd.

Vraag 19

Welke verantwoordelijkheid neemt u voor de veiligheid en de rechten van Afghaanse vrouwen nadat zij worden teruggestuurd naar Afghanistan?

Antwoord 19

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 17 wordt bij de beoordeling op de asielaanvraag gekeken of personen bij terugkeer een gegronde vrees voor vervolging hebben of het risico lopen op ernstige schade.

Vraag 20

Wilt u deze vragen één voor één beantwoorden?

Antwoord 20

De vragen zijn zoveel mogelijk afzonderlijk beantwoord. Daar waar het voor de beantwoording logischer leek zijn vragen samengepakt.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van de leden Dassen en Koekkoek (beiden Volt), ingezonden 28 oktober 2025 (vraagnummer 2025Z19269